

VIỆN NGHIÊN CỨU ĐÔNG NAM Á Ở TUỔI 35

NGUYỄN SỸ TUẤN*

Tháng 6 năm 1973, giữa lúc cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước của cả dân tộc đang bước thời kỳ cam go, quyết liệt, với nhân quan chính trị sáng suốt và với một tầm nhìn khoa học sâu sắc, Đảng và Nhà nước đã đồng ý cho thành lập Ban Đông Nam Á trực thuộc Ủy ban Khoa học xã hội Việt Nam.

Ngày 9 tháng 9 năm 1983, tại Nghị định số 96/HĐBT của Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á - tiền thân là Ban Đông Nam Á - được chính thức thành lập.

Năm 1993, tại Nghị định số 23/CP của Chính phủ, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á lại được tái khẳng định.

Năm 2004, bằng Nghị định 26/2004 ND - CP, Thủ tướng Chính phủ đã quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Viện Khoa học Xã hội Việt Nam. Trên cơ sở Nghị định này, Chủ tịch Viện Khoa học Xã hội Việt Nam đã ban hành Quyết định số 1129/QQĐ - KHXH ngày 11/7/2005 quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ

chức Viện Nghiên cứu Đông Nam Á. Theo đó, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á (tên giao dịch tiếng Anh: *Institute for Southeast Asian Studies*) có chức năng nghiên cứu cơ bản về Đông Nam Á dưới góc độ khu vực học và đất nước học nhằm góp phần cung cấp luận cứ khoa học cho việc hoạch định đường lối đối nội, đối ngoại của Đảng và Nhà nước đối với khu vực; xây dựng bộ môn Đông Nam Á học Việt Nam nhằm phục vụ nghiên cứu, giảng dạy, truyền bá kiến thức về Đông Nam Á trên các lĩnh vực; tổ chức tư vấn và tham gia đào tạo sau đại học về Đông Nam Á học, tham gia phát triển tiềm lực về nghiên cứu Đông Nam Á của cả nước.

35 năm qua Viện Nghiên cứu Đông Nam Á không ngừng trưởng thành và phát triển. Từ một Ban nghiên cứu trực thuộc Ủy ban Khoa học Xã hội Việt Nam, với chỉ vắn vẹn 18 cán bộ, được tập hợp từ một số Viện nghiên cứu chuyên ngành, đến nay Viện Nghiên cứu Đông Nam Á đã có một đội ngũ cán bộ nghiên cứu khoa học đông đảo, được đào tạo một cách có hệ thống và khá toàn diện. Tính đến thời

* TS. Nguyễn Sỹ Tuấn, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Đông Nam Á

điểm tháng 12/2008 Viện có tổng cộng 54 cán bộ viên chức, trong đó có 17 GS, PGS, TSKH, TS, 14 thạc sĩ và 23 cán bộ có trình độ đại học.

Về cơ cấu tổ chức, hiện Viện có 10 phòng và trung tâm nghiên cứu, 3 phòng phục vụ nghiên cứu và giúp Viện lãnh đạo⁽¹⁾. Thư Viện Đông Nam Á là một trong những thư viện lớn nhất của cả nước chuyên về khu vực với hơn 50 ngàn đầu sách. Tạp chí Nghiên cứu Đông Nam Á trở thành diễn đàn có uy tín của giới học thuật trong nước chuyên về Đông Nam Á, mỗi tháng ra một kỳ. Viện có một trung tâm đào tạo sau đại học, hiện nay đã tuyển sinh khóa thứ 5.

Viện Nghiên cứu Đông Nam Á đã và đang có mối quan hệ, hợp tác với nhiều trung tâm nghiên cứu, nhiều trường đại học ở khu vực Đông Nam Á và thế giới như Viện Khoa học Xã hội quốc gia Lào, Đại học Quốc gia Lào, Viện Hàn lâm Hoàng gia Campuchia, Đại học Quốc gia Campuchia, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á của Xingapo, Trường Đại học Gadjah Mada (Indônêxia), Đại học quốc gia Malaixia, Đại học Chulalongkon, Thamaxat, Mahidon (Thái Lan), Đại học Tổng hợp J.Neru (Ấn Độ), Trường Đại học Bắc Kinh, Viện Đông Nam Á Quảng Tây (Trung Quốc), Đại học Tokyo (Nhật Bản) và nhiều Viện, Trung tâm nghiên cứu về Đông Nam Á khác trên thế giới v.v...

Trải qua 35 năm hoạt động, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á không ngừng phấn đấu vươn lên, trở thành một trong những trung tâm nghiên cứu khu vực

hàng đầu ở Việt Nam có không ít cán bộ đã trở thành những chuyên gia có uy tín về nghiên cứu khu vực và các nước trong khu vực.

Những thành tựu nghiên cứu khoa học

Ngay từ những thập niên bảy mươi, tám mươi của thế kỷ trước, Viện đã xác định Đông Nam Á là một khu vực lịch sử, văn hóa, đồng thời là một khu vực chiến lược và phát triển hiện đại.

Từ việc xác định đối tượng nghiên cứu một cách đúng đắn, với phương pháp nghiên cứu tổng hợp, đa ngành và liên ngành, Viện đã triển khai nghiên cứu nhiều đề tài, giải quyết nhiều vấn đề trên cả hai hướng là nghiên cứu cơ bản và nghiên cứu ứng dụng triển khai, dưới hai góc độ: khu vực học và đất nước học.

Trong dịp kỷ niệm 30 năm thành lập (2003), Viện Nghiên cứu Đông Nam Á xuất bản cuốn "*Viện Nghiên cứu Đông Nam Á - 30 năm xây dựng và trưởng thành (1973 - 2003)*"⁽²⁾. Cuốn sách đã tổng kết một cách đầy đủ, hệ thống những thành tựu nghiên cứu của Viện trong 30 năm qua, trong đó nổi lên mấy thành tựu chính dưới đây:

Chứng minh và làm sáng tỏ những đặc trưng riêng có và rất sớm của nền văn minh Đông Nam Á bản địa, nó rất khác và khu biệt với hai nền minh Ấn Độ và Trung Hoa. Để có thể làm sáng tỏ những điểm này các công trình đã đi sâu nghiên cứu tiến trình phát triển liên tục của nền văn minh Đông Nam Á bản địa từ sơ kỳ thời đại đá cũ đến hậu kỳ đồng thau - sắt sớm,

gắn liền với nó là các cư dân nông nghiệp lúa nước; nghiên cứu các trung tâm kim khí lớn của khu vực, coi đó như là những tiền đề kinh tế - xã hội cho việc ra đời các quốc gia cổ đại Đông Nam Á vào những thế kỷ đầu công nguyên. Viện cũng đã tiến hành nghiên cứu quá trình tiếp nhận hai nền văn hóa lớn là Ấn Độ và Trung Hoa và quá trình hình thành, phát triển và suy vong của các quốc gia trong khu vực như Phù Nam, Champa, Dvaravati, Srivijaya, Lạng Xang, Sukothay, Ayuthia, Pagan... và mối giao thương giữa các quốc gia này với Ấn Độ và Trung Quốc...; nghiên cứu các quá trình tộc người, trong đó chú trọng đến vấn đề môi trường, cảnh quan khu vực Đông Nam Á, các hoạt động, tổ chức, thiết chế và những đặc trưng cơ bản của những cộng đồng người vốn gắn liền với môi trường, cảnh quan khu vực cũng như quá trình thiên di của các tộc người trong / ngoài khu vực Đông Nam Á v.v....

Cùng với nghiên cứu những vấn đề lịch sử, Viện cũng đã tập trung và đi sâu vào một số vấn đề hết sức cơ bản về văn hóa như: những đặc trưng văn hóa nổi bật của khu vực; tiến trình phát triển và các đặc điểm chủ yếu của văn học của khu vực; nghiên cứu các ngữ hệ và các quá trình tiếp xúc ngôn ngữ ở khu vực. Đặc biệt, từ quan điểm tiếp xúc ngôn ngữ mà hai nhà ngôn ngữ học Phan Ngọc và Phạm Đức Dương đã nêu ra, nhiều vấn đề về văn hóa Đông Nam Á như cơ tầng văn hóa Đông Nam Á, quá trình tiếp biến văn hóa ở khu vực... đã được nhận diện, làm sáng tỏ và

sâu sắc thêm. Một trong những vấn đề quan trọng thuộc phạm trù văn hóa - hiểu theo nghĩa rộng - Viện đã nghiên cứu quá trình du nhập và bản địa hóa các tôn giáo lớn ở khu vực Đông Nam Á, vai trò của tôn giáo, tín ngưỡng trong đời sống chính trị, xã hội của khu vực và của các quốc gia....

Dưới góc độ đất nước học, nhiều vấn đề về lịch sử, văn hóa, xã hội, ngôn ngữ, văn học... của các quốc gia như Lào, Campuchia, Thái Lan, Mianma, Malaixia, Indônêxia, Xingapo, Philippin v.v... cũng được đi sâu nghiên cứu một cách tương đối có hệ thống và đầy đủ, được thể hiện trong hệ thống sách "Tìm hiểu lịch sử, văn hóa" và các chuyên luận của Viện.

Với tư cách là một khu vực chiến lược, phát triển, hiện đại, Viện đã tập trung vào hai hướng nghiên cứu chủ yếu: Sự xâm lược của chủ nghĩa thực dân phương Tây và phong trào giải phóng dân tộc ở Đông Nam Á và, con đường công nghiệp hóa, hiện đại hóa, tiến lên xã hội hiện đại; triển vọng về một Đông Nam Á trong thế kỷ XXI⁽³⁾.

Những thành tựu chủ yếu trong 5 năm gần đây

Trong 5 năm gần đây (2003 - 2008), Viện Nghiên cứu Đông Nam Á đã và đang thực hiện 5 đề tài Cấp Nhà nước, 36 đề tài cấp Bộ và 59 đề tài cấp Viện. Những đề tài khoa học này vừa là sự tiếp nối định hướng nghiên cứu cơ bản trước đây của Viện, vừa đáp ứng những yêu cầu, những đòi hỏi cấp bách của Đảng và Nhà nước hiện nay trong việc hoạch định các chính

sách đối với khu vực và quốc tế. Những thành tựu nghiên cứu của Viện trong 5 năm qua được thể hiện rõ nét nhất ở những điểm chính sau:

- Một là, tiếp tục đi sâu nghiên cứu, luận giải những vấn đề về lịch sử và văn hóa khu vực. Về lịch sử, Viện đã tập trung nguồn lực triển khai biên soạn Bộ Lịch sử Đông Nam Á. Bộ sách gồm 6 tập: Tập I: Đông Nam Á thời tiền sử và sơ sử; Tập II: Các quốc gia cổ đại Đông Nam Á; Tập III: Đông Nam Á trong thời kỳ phát triển và suy yếu của các nhà nước phong kiến; Tập IV: Đông Nam Á trong thời kỳ thuộc địa và phong trào giải phóng dân tộc; Tập V: Đông Nam Á trong cuộc đấu tranh vì độc lập dân tộc, xây dựng và phát triển đất nước; Tập VI: Đông Nam Á thời kỳ hậu chiến tranh lạnh. Bộ sách là kết quả nghiên cứu cứu hàng chục năm qua của cán bộ nghiên cứu và các cộng tác viên của Viện.

- Về văn hóa, Viện tiếp tục nghiên cứu và làm rõ những vấn đề cơ bản của văn hóa khu vực. Cái mới là trong thời gian qua Viện đã tập trung hơn đến nghiên cứu vai trò của văn hóa trong phát triển (của khu vực và quốc gia), đặc biệt là vai trò của văn hóa trong việc hình thành và phát triển của Cộng đồng ASEAN, trước hết là Cộng đồng văn hóa - xã hội, chỉ ra những yếu tố, những đặc điểm nào của văn hóa khu vực có thể tạo nên những tiền đề, những chất keo có thể cố kết và tạo dựng nên một "xã hội đùm bọc" trong một cộng đồng ASEAN và làm rõ những nhân tố nào có tác động ngược lại. Ngoài những

vấn đề trên, cũng trong lĩnh vực văn hóa, Viện đã triển khai nghiên cứu các vấn đề thuộc văn học thành văn và văn học dân gian của khu vực như đặc điểm, tiến trình và các sắc màu của văn học khu vực và của các quốc gia thành viên.

Khu vực Đông Nam Á là nơi tồn tại tất cả các tôn giáo lớn. Một trong những vấn đề nổi lên trên phạm vi toàn thế giới hiện nay là xung đột sắc tộc, tôn giáo. Chính vì lẽ đó, thời gian này Viện đã đẩy mạnh nghiên cứu tôn giáo và những vấn đề liên quan đến tôn giáo, ví dụ như về vai trò của tôn giáo trong đời sống chính trị, xã hội; nguồn gốc, bản chất của các cuộc xung đột sắc tộc, tôn giáo hiện nay ở khu vực... Nhiều đề tài về tôn giáo đã được triển khai: "Vai trò của tôn giáo trong đời sống văn hóa Đông Nam Á", "Nghệ thuật Phật giáo ở Lào", "Phật giáo ở Thái Lan", "Phật giáo ở Mianma", "Vai trò của Phật giáo trong đời sống xã hội của Campuchia", "Islam ở Đông Nam Á", "Islam trong đời sống chính trị ở Malaixia"... Những công trình trên đã góp phần luận giải những vấn đề tôn giáo, sắc tộc đang nổi lên ở khu vực và ở một số quốc gia trong khu vực hiện nay.

Cũng trong phạm vi văn hóa, Viện đã nghiên cứu về đời sống, chủ yếu là đời sống văn hóa của cộng đồng người Việt ở một số quốc gia trong khu vực như Thái Lan, Lào, Campuchia. Tiếp cận cộng đồng người Việt dưới góc độ nhân học văn hóa là một nét mới trong cách tiếp cận cũng như nội dung khoa học trong thời kỳ này.

Một trong những đóng góp quan trọng

về nghiên cứu văn hóa thời gian gần đây là Viện đã và đang triển khai Biên soạn Bộ sách tra cứu về Lịch sử, Văn hóa của khu vực. Ngoài các cuốn “Từ điển Văn học Đông Nam Á”, “Từ điển Văn hóa Đông Nam Á”, “Từ điển văn hóa Indônêxia” đã xuất bản và “Từ điển Lịch sử và Văn hóa Mianma” đã biên soạn xong, chuẩn bị xuất bản, Viện đang gấp rút hoàn thành 5 cuốn sách tra cứu về lịch sử và văn hóa của 5 quốc gia, bao gồm: 1/Từ điển Lịch sử và Văn hóa Lào, 2/Từ điển Lịch sử và Văn hóa Campuchia, 3/Từ điển Lịch sử và Văn hóa Thái Lan, 4/Từ điển Lịch sử và Văn hóa Malaixia, 5/Từ điển Lịch sử và văn hóa Philippin.

Hai là, phân tích, luận giải về hội nhập, liên kết, hợp tác khu vực và quan hệ quốc tế của khu vực. Đây là một trong những trọng tâm nghiên cứu của Viện trong 5 năm qua. Những vấn đề trên được tiếp cận trên các cấp độ khác nhau: cấp độ toàn khu vực, cấp độ tiểu vùng và các cặp quan hệ song phương.

Ở cấp độ khu vực, trong các năm 2002 - 2004, Viện đã tập trung nghiên cứu liên kết ASEAN trong những năm đầu thế kỷ XXI, hiện đang nỗ lực nghiên cứu một cách toàn diện và hệ thống tiến trình và các nội dung cơ bản của việc xây dựng Cộng đồng ASEAN (AC), mà tập trung là xây dựng 3 trụ cột - 3 cộng đồng, bao gồm Cộng đồng kinh tế, Cộng đồng an ninh và Cộng đồng văn hóa - xã hội. Với cách tiếp cận đa ngành và liên ngành, từ kinh tế học đến văn hóa học, chính trị học và quan hệ quốc tế... các đề tài đã phân tích mô

hình của AC và những thuận lợi, những thách thức của việc hình thành AC vào năm 2015.

Trên bình diện tiểu vùng, Viện đã hình thành các đề tài nghiên cứu sự hợp tác giữa các nhóm nước, giữa các tam, tứ giác tăng trưởng, ví dụ, nghiên cứu sự hợp tác giữa hai nhóm nước ASEAN cũ và mới, nghiên cứu tam giác phát triển Việt Nam - Lào - Campuchia, tứ giác Việt Nam - Lào - Campuchia - Thái Lan, nghiên cứu Tiểu vùng sông Mê Công mở rộng, Hành lang kinh tế Đông - Tây, nghiên cứu về biển Đông.

Trên góc độ song phương, nhiều đề tài đã đi sâu nghiên cứu mối quan hệ hợp tác giữa các nước thành viên ASEAN như quan hệ Việt Nam - Lào, Việt Nam - Campuchia, Lào - Thái Lan, Việt Nam - Thái Lan....

Đặc biệt, Viện nghiên cứu một cách tương đối có hệ thống mối quan hệ giữa Việt Nam với ASEAN, nhất là những sáng kiến, những đóng góp của Việt Nam trong việc thúc đẩy nhanh tiến trình hội nhập, liên kết của Hiệp hội.

Về nghiên cứu quan hệ quốc tế, Viện đã chú trọng nghiên cứu mối quan hệ của khu vực, của tổ chức ASEAN và của các nước thành viên với các đối tác bên ngoài, nhất là đối với các nước lớn như Trung Quốc, Mỹ, Nhật, Ấn Độ, Nga và EU... Đặc biệt, Viện đã chú trọng nghiên cứu các tổ chức quốc tế và sự tham gia đóng góp của Việt Nam trong các tổ chức đó như APEC, ASEM, đóng góp các sáng kiến cho các Hội nghị Thượng đỉnh Á - Âu, APEC tổ chức

tại Việt Nam. Viện cũng đã tổ chức nghiên cứu sâu về cơ chế ASEAN + 3, ASEAN + 1, Thượng đỉnh Đông Á v.v.. Với những cơ chế hợp tác phức tạp và đan xen như vậy, vấn đề đặt ra cho Việt Nam là phải xác định rõ đâu là động lực chính để thúc đẩy Hợp tác Đông Á và vai trò của Việt Nam trong các tiến trình này. Những kết quả nghiên cứu của Viện trong những năm gần đây bước đầu đã đáp ứng được những đòi hỏi bức thiết này. Ngoài ra, liên quan đến hợp tác quốc tế của khu vực, Viện cũng đã có một số công trình đi sâu nghiên cứu sự điều chỉnh chính sách của các quốc gia, nhất là của các nước lớn như Trung Quốc, Mỹ, Nhật Bản, Ấn Độ, EU đối với khu vực. Đồng thời Viện cũng có nhiều đề tài nghiên cứu phản ứng chính sách của ASEAN và của các nước Đông Nam Á về vấn đề Biển Đông.

Ba là, nghiên cứu những vấn đề về chính trị, an ninh. Có thể nói rằng, vấn đề chính trị, an ninh đã và đang nổi lên. Nhưng cũng có thể nói rằng đây không phải là vấn đề mới trong nghiên cứu của Viện Nghiên cứu Đông Nam Á. Ở giai đoạn trước, nhiều công trình nghiên cứu của Viện cũng đã đề cập đến vấn đề này và cũng đạt được những thành tựu đáng ghi nhận, khác chẳng là trong giai đoạn này, vấn đề chính trị an ninh được tiếp cận trên một bình diện rộng hơn. Cùng với nghiên cứu an ninh truyền thống, Viện đã có nhiều đề tài nghiên cứu an ninh phi truyền thống như an ninh con người, an ninh lương thực, an ninh năng lượng, an ninh môi trường, phòng chống tội phạm

xuyên biên giới v.v.. Các vấn đề an ninh phi truyền thống nêu trên, có những vấn đề đã được tiếp cận một cách khá đầy đủ những cũng có những vấn đề mới được xoi lên, cần tiếp tục đi sâu nghiên cứu. Về cơ chế hợp tác an ninh, Viện đã đi sâu nghiên cứu về ARF, về vị thế của ASEAN trong ARF, về Cộng đồng an ninh ASEAN, Hiến chương ASEAN v.v...

Bốn là, hợp tác kinh tế và hội nhập khu vực. Hợp tác kinh tế là động lực để thúc đẩy hợp tác, liên kết khu vực. Nhiều vấn đề nghiên cứu được đặt ra như: nghiên cứu quá trình phát triển kinh tế - xã hội của các nước ASEAN, các chính sách và giải pháp của khu vực trong việc đối phó với cuộc khủng hoảng tài chính của khu vực trước đây và trong việc suy thoái tài chính toàn cầu hiện nay; kinh nghiệm hội nhập của các nước trong các thể chế hợp tác khác nhau: ASEAN, ASEAN + 1, ASEAN + 3, APEC, ASEM và WTO. Mặt khác Viện cũng đặt ra những vấn đề nghiên cứu liên quan đến hợp tác, hội nhập và liên kết của ASEAN như Khu buôn bán tự do ASEAN (AFTA), Khu đầu tư tự do ASEAN (AIA), Cộng đồng kinh tế ASEAN (AEC), hội nhập kinh tế trong các lĩnh vực ưu tiên của ASEAN. Viện cũng đã và đang triển khai nghiên cứu một số vấn đề khác như phân phối thu nhập ở một số nước ASEAN, điều chỉnh chính sách kinh tế của các nước Đông Nam Á sau cuộc khủng hoảng tài chính khu vực, cộng đồng kinh tế ASEAN, những vấn đề về thể chế trong liên kết kinh tế ASEAN v.v...

Năm là, nghiên cứu con đường phát triển của các quốc gia Đông Nam Á. Trên bình diện đất nước học, Viện tiếp tục và đi sâu nghiên cứu về con đường phát triển nói chung và những vấn đề về chính trị, kinh tế, xã hội, văn hóa, quan hệ quốc tế nói riêng của các nước trong khu vực như Lào, Campuchia, Thái Lan, Mianma, Malaixia, Xingapo, Indônêxia, Philippin, Brunây, Đông Timo và các nước khác như Ấn Độ, Úc.

Có thể nói, với những thành tựu nghiên cứu đã đạt được trong 35 năm qua, đặc biệt trong 5 năm gần đây, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á đã có những đóng góp tích cực về nghiên cứu khu vực, cung cấp các luận cứ khoa học cho việc hoạch định chính sách đối ngoại mở cửa, hội nhập khu vực và thế giới của Đảng và Nhà nước ta; cung cấp một cách khá hệ thống và đầy đủ những kiến thức về Đông Nam Á cho bạn đọc rộng rãi, trước hết là đội ngũ các nhà nghiên cứu, sinh viên, học viên các Trường Đại học và Cao đẳng nghiên cứu về Đông Nam Á.

Hướng nghiên cứu chính trong thời gian tới

Với chức năng, nhiệm vụ được giao, với đội ngũ, lực lượng nghiên cứu hiện có và với truyền thống 35 năm xây dựng và trưởng thành, trong những năm sắp tới Viện Nghiên cứu Đông Nam Á vẫn sẽ tiếp cận Đông Nam Á trên hai bình diện: Đông Nam Á một khu vực lịch sử và Đông Nam Á một khu vực chiến lược, phát triển hiện đại. Với tinh thần đó, hướng nghiên cứu

chính của Viện sẽ là:

- Nghiên cứu và dự báo xu hướng phát triển của khu vực Đông Nam Á trong bối cảnh toàn cầu hóa, với những nội dung chủ yếu sau đây:

+ Tiếp tục đi sâu nghiên cứu về liên kết, hội nhập khu vực trước hết là nghiên cứu về mô hình, thể chế hợp tác của Cộng đồng ASEAN và của từng trụ cột;

+ Nghiên cứu những vấn đề về chính trị, an ninh, kinh tế, xã hội của khu vực và của các quốc gia trong khu vực;

+ Dự báo những tác động của tình hình thế giới, đặc biệt là cuộc suy thoái tài chính toàn cầu hiện nay đối với khu vực.

- Tiếp tục nghiên cứu những vấn đề về lịch sử và văn hóa, chú trọng nghiên cứu vai trò của lịch sử, văn hóa trong hội nhập và phát triển của khu vực.

- Tiếp tục nghiên cứu mối quan hệ quốc tế của Đông Nam Á: nghiên cứu vị thế của Đông Nam Á trong chiến lược toàn cầu của các nước lớn, chiến lược của các nước lớn đối với khu vực, phản ứng chính sách của các nước trong khu vực đối với chiến lược của các nước lớn.

- Tiếp tục nghiên cứu hợp tác vùng, tiểu vùng, các tam, tứ giác phát triển, đặc biệt chú ý tới vấn đề biển Đông và Hành lang kinh tế Đông - Tây, hợp tác Tiểu vùng Mê Công mở rộng và những vấn đề liên quan đến GMS.

- Trên bình diện đất nước học, tiếp tục nghiên cứu con đường phát triển và những vấn đề chính trị kinh tế, văn hóa, xã hội của các nước thành viên ASEAN,

nhất là những nước có mối quan hệ gắn bó với Việt Nam.

Trước mắt, trong 2 năm 2009 - 2010, Viện phấn đấu hoàn thành 4 đề tài cấp Nhà nước đã được Bộ Khoa học và Công nghệ giao (“Nghiên cứu cơ sở lịch sử, văn hóa, chính trị, xã hội và pháp lý vùng biên giới đất liền Việt Nam - Campuchia và đề xuất giải pháp ổn định, phát triển vùng biên giới hai nước”; “Quan hệ giữa Nhật Bản với các nước thành viên mới của ASEAN trong bối cảnh Đông Á thế kỷ XXI”; “Sự biến động địa - chính trị Đông Á hai thập niên đầu thế kỷ XXI - Những vấn đề đặt ra và đối sách của Việt Nam”; “Một số vấn đề phát triển và quản lý phát triển kinh tế - xã hội vùng tam giác phát triển Việt Nam - Lào - Campuchia”). Đặc biệt, Viện phấn đấu hoàn thành một cách tốt nhất chương trình cấp Bộ bao gồm 7 đề tài đã được Chủ tịch Viện Khoa học xã hội Việt Nam giao, bao gồm: 1/Những vấn đề kinh tế - chính trị nổi bật của Đông Nam Á giai đoạn 2010 - 2020 và tác động của chúng tới Việt Nam, 2/Từ Hiệp hội (ASEAN) đến Cộng đồng (AC): Những vấn đề đặt ra; 3/Nhân tố nước lớn (chủ yếu là Mỹ và Trung Quốc) trong quá trình hợp tác phát triển của các nước Đông Nam Á; 4/Những vấn đề chính trị - kinh tế nổi bật của Lào và tác động của chúng tới Việt Nam; 5/Những vấn đề chính trị - kinh tế nổi bật của Campuchia và tác động của chúng tới Việt Nam; 6/Những vấn đề chính trị - kinh tế nổi bật của Thái Lan và tác động của chúng tới Việt Nam, 7/Những vấn đề chính trị - kinh tế nổi bật

của Philippin và tác động của chúng tới Việt Nam.

Những gì chúng tôi đã nêu trên đây chỉ là những đánh giá bước đầu và còn hết sức chưa đầy đủ. Nhưng như vậy cũng có thể nói rằng 35 năm qua, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á đã ngày một trưởng thành và không ngừng phát triển, cả về cơ cấu tổ chức, nguồn lực, đặc biệt là trong nghiên cứu khoa học, xứng đáng là một trong những Viện nghiên cứu hàng đầu về khu vực ở Việt Nam. Và chúng ta tin rằng với độ tuổi 35 - tuổi tráng niên, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á sẽ hoàn thành tốt nhất các nhiệm vụ được lãnh đạo các cấp giao cho, xứng đáng với bề dày truyền thống của Viện./

CHÚ THÍCH

1. Các phòng, trung tâm nghiên cứu: 1/Phòng Nghiên cứu Chính trị và xã hội; 2/Phòng nghiên cứu Kinh tế và Hội nhập khu vực; 3/Phòng nghiên cứu Lịch sử và Văn hóa; 4/Phòng Nghiên cứu Lào; 5/Phòng nghiên cứu Campuchia; 6/Phòng nghiên cứu Thái Lan - Mianma; 7/Phòng nghiên cứu các nước hải đảo; 8/Phòng nghiên cứu Ấn Độ; 9/Phòng nghiên cứu Úc; 10/Trung tâm ASEAN - Nhật Bản;
Các phòng phục vụ nghiên cứu và phục vụ lãnh đạo: 1/ Phòng Thư viện; 2/ Phòng Quản lý khoa học và Đào tạo; 3/ Phòng Hành chính - tổng hợp.
2. Xin xem: *Viện Nghiên cứu Đông Nam Á - 30 năm xây dựng và trưởng thành (1973 - 2003)*, Phạm Đức Thành (chủ biên). NXB. Khoa học xã hội, Hà Nội, 2003.
3. Xin xem: *Viện Nghiên cứu Đông Nam Á 30 năm... sách đã dẫn*.